

بررسی جزئیات حقوقی لوایح «نظام صنفی رسانه» و «انتشار رسانه» که به‌تازگی بخشی از آن تصویب شد

کامبیز نوروزی: پیش‌نویس، یادگار دولت احمدی‌نژاد است

عکس: مجید

و امکان همراهی نبود. البته این وزارتخانه درباره استان تهران همکاری کرد و ما شاهد حضور روزنامه‌نگاران خوش‌نامی بودیم که آمدند و مجمع عمومی انجمن صنفی روزنامه‌نگاران این استان را برگزار کردند و هیئت‌مدیره‌ای انتخاب شد. بنابراین گرایش دولت این نیست که با این نهاد صنفی رودررو شود. شاید بشود گفت جهت‌گیری طیفی در بخش مدیریت دولتی حوزه رسانه است که فعالیت‌هایشان هم فاقد هدف درستی است و هم ناقض اهداف روزنامه‌نگاری و استقلال رسانه‌ها در ایران. اگر به همین دو لایحه هم بخوایم متصفانه نقدی وارد کنیم، می‌بینیم یکی از این لوایح به کمیسیون فرهنگی دولت آمد و در آن، بخش‌هایی مورد اصلاح قرار گرفت اما هنوز نمی‌شود آن را گامی اساسی در زمینه قانون‌گذاری حوزه رسانه تلقی کرد.

درباره پیش‌نویس لایحه نظام رسانه چطور؟

درباره پیش‌نویس لایحه نظام رسانه، باید عرض کنم که این لایحه به‌طورکلی استقلال رسانه را از بین می‌برد و در شان دولت روحانی نیست. می‌خواهم این طور بگویم که اگر در دولت آقای احمدی‌نژاد شاهد تصویب چنین لایحه‌ای بودیم، می‌شد کرد اما با توجه به روحیه آقای روحانی و نگاه ایشان به حوزه رسانه و آزادی افراد، طرح چنین لایحه‌ای در دولت ایشان واقعا شگفت‌انگیز است.

ولی به نظر می‌رسد عمر این پیش‌نویس به قبل از دولت آقای روحانی برگردد؟

بله، می‌شود گفت پیش‌نویس‌های اولیه این لایحه در دولت احمدی‌نژاد مطرح شده و گروهی هم از همان طیف مسئول نوشتن خطوط اصلی این لایحه بوده‌اند اما هرچه بود، این لایحه به دولت آقای احمدی‌نژاد نرسید و در نهایت همان افراد توانستند در دولت روحانی این لایحه را پیش ببرند.

لایحه نظام صنفی رسانه چطور؟ در چه مرحله‌ای است؟

بر اساس آخرین خبرهایی که دارم، این لایحه از سوی کمیسیون فرهنگی معاونت مطبوعاتی وزارت ارشاد برگشت داده شد؛ چراکه سوالات زیادی درباره آن مطرح کرده‌اند که هنوز بی‌پاسخ مانده است. از سوی دیگر، هنوز در کمیسیون فرهنگی دولت نیز این متن تأیید نشده است.

ک‌شا در این کمیسیون‌ها حضور دارید؟

تبصره ۳: افراد موضوع این ماده در نخستین جلسه، یک نفر را از میان خود به‌عنوان رئیس هیئت انتخاب می‌کنند. تبصره ۴: اعضای روزنامه‌نگار این هیئت باید عضو سازمان بوده و حداقل هفت سال سابقه فعالیت روزنامه‌نگاری داشته باشند. در دوره اول، عضویت در سازمان موضوعی ندارد.

ماده ۷۴ - هیئت‌های بدوی و تجدیدنظر هر یک از استان‌ها موظفند نظر مشورتی کارشناسی و تخصصی خود نسبت به هر یک از پرونده‌های رسیدگی به اتهام بزه ناشی از حرفه شاغلان روزنامه‌نگاری را در صورت درخواست دادگاه‌ها و دادرسا صادره از آنجا حداکثر ظرف یک ماه در اختیار آنان قرار دهند.

ماده ۷۵ - دادگاه‌ها و دادرس‌های جمهوری اسلامی ایران در هر یک از استان‌ها باید حداقل چهل‌وهشت ساعت قبل از احضار و جلب هر یک از روزنامه‌نگاران به دادگاه یا دادرسا به‌خاطر رسیدگی به اتهام بزه ناشی از حرفه این شاغلان، مراتب را به اطلاع هیئت بدوی برسانند.

ماده ۷۶ - شورای‌عالی سازمان به منظور اجرای هر چه‌بتر وظایف گوناگون مقرر در این قانون می‌تواند کمیسیون‌های تخصصی مشورتی تشکیل دهد که نوع کمیسیون و ترکیب و نحوه کار آنها طبق دستورالعملی خواهد بود که توسط رئیس کل تهیه و به تصویب شورای‌عالی خواهد رسید.

بنده هیچ نقشی در نوشتن این پیش‌نویس نداشتم و از این جهت خوشحالم و خدا را شکر می‌کنم؛ اما در جلسات کمیسیون فرهنگی دولت برای بررسی لایحه انتشار رسانه حضور داشتم و به همراه کارشناسان دیگر در جلسات متعدد این کمیسیون اظهارنظر کردیم و بر اساس توانی که داشتم، سعی کردیم نظراتی اصلاحی مطرح کنیم که برخی پذیرفته شدند و برخی هم نه؛ اما درباره لایحه نظام صنفی رسانه، هیچ مشارکت و هیچ دخالتی نداشتم. حوزه مطبوعات، متأسفانه این مشارکت ناچیز و مخفیانه فعالان روزنامه‌نگاری در بخش‌های مختلف تهیه این لوایح، بسیار بسیار ناچیز بوده است.

چه افرادی از سوی صنف روزنامه‌نگاری در نگارش این لوایح حضور داشته‌اند؟

جالب همین است که هیچ‌وقت اسامی افرادی که در نگارش این پیش‌نویس‌ها حضور داشته‌اند، منتشر نشده است. به نظر می‌ل به پنهان‌کاری دراین‌زمینه زیاد بوده است و اساساً مشخص نشده چه افرادی چنین پیش‌نویس‌هایی را تهیه کرده‌اند؛ اما اگر نگاهی به مدیریت حوزه‌های دیگر زیرمجموعه وزارت ارشاد داشته باشیم، شاهدیم میزان مشارکت فعالان صاحب‌نام صنفی در تهیه چنین پیش‌نویس‌هایی، بسیار بسیار زیاد بوده؛ اما در طرح چنین لایحه‌ای در دولت ایشان واقعا شگفت‌انگیز بوده است.

دولت این مشارکت را نظلبیده با فعالان رسانه‌ای نخواسته‌اند در این حوزه حضور داشته باشند؟

مشارکت روزنامه‌نگاران در تهیه این پیش‌نویس‌ها طلبیده نشده است. با اینکه روزنامه‌نگاران ما همواره برای مشارکت با دولت درباره امور صنفی، خودآدگی کامل دارند؛ اما کمتر شاهد هستیم که این آادگی دوطرفه باشد. در مقابل، در بخش‌های مختلف وزارت ارشاد، اعم از حوزه کتاب، سینما، تئاتر و... در همین سال‌ها که خود من در خدمت دولت بودام، دیدهام مدیران این حوزه‌ها بسیار مایل‌اند با اهالی این حوزه‌ها همکاری داشته باشند. به‌عنوان نمونه، در دوره معاونت سینمایی آقای ایوبی، تمام کارهای مربوط به سینما با مشارکت خانه سینما انجام می‌شد؛ آقای حیدریان هم که آمد، این وضع ادامه پیدا کرد؛ اما متأسفانه در حوزه مطبوعات اصلاً این میل به مشارکت‌دادن چهره‌های صنفی وجود ندارد، مگر معدودی که جزء افراد شاخه‌شده صنف روزنامه‌نگاری به حساب نمی‌آیند.

شما معتقدید جهت‌گیری معاونت مطبوعاتی دولت از جهت‌گیری دیگر معاونت‌های وزارت ارشاد در زمینه مشارکت‌طلبی از فعالان حوزه مطبوعات مطابق نیست؟

متأسفانه خیر! جهت‌گیری این معاونت فاصله معناداری با دیگر معاونت‌های وزارت ارشاد دارد.

می‌توانید به چند اسم از فعالان حوزه رسانه که در جلساتی این جنبنی شرکت می‌کنند، اشاره کنید؟

در جلسات کمیسیون فرهنگی دولت که حضور داشتم، نمایندگان وزارتخانه‌ها و کارشناسان مستقل رسانه دعوت می‌شوند. علاوه بر من، سردبیر روزنامه اطلاعات و سه نفر از استادان ارتباطات نیز در این جلسات حضور داشته‌اند که برخی از این استادان هم فقط در چند جلسه شرکت کرده‌اند. کمیسیون فرهنگی دولت در حد امکان از شخصیت‌های مستقل غیردولتی دعوت به‌عمل آورده بود؛ اما برخی کم‌لطفی کردند و نیامدند. مثلاً در این جلسات، نماینده روزنامه «شرق»، نماینده‌اند از خبرگزاری‌های ایستا و ایرنا و دو نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها دعوت شده بودند که متأسفانه برخی حضور نداشتند.

این دعوت و این جلسات، مربوط می‌شود به بررسی پیش‌نویس لایحه؟ در زمانی که این پیش‌نویس در حال نگارش بود، کدام‌یک از این فعالان رسانه دعوت شده بودند؟

در زمان تنظیم خود پیش‌نویس، متأسفانه هیچ مشارکتی از هیچ‌کس که من بشناسم، گرفته نشده است.

نگاه

رسانه‌ها برگ برنده انتخابات

کمتر از دو هفته به برگزاری انتخابات ریاست‌جمهوری مانده است. بسیاری از افراد درگیر انتخاب اصلح هستند؛ شش‌نفری که به‌عنوان نامزد ریاست‌جمهوری و جمع کثیری که به‌عنوان نامزد شوراهای شهر و روستا معرفی شده‌اند. دراین‌میان رسانه‌ها بی‌تردید نقش مؤثری دارند. سال‌ها پیش شعار هر نفر یک رسانه از سوی یکی از نامزدها اعلام شده بود و اینک نسبت به چهار سال پیش و انتخابات سال ۹۲ رسانه‌های جدیدتری برای برقراری ارتباط مورد استفاده قرار می‌گیرد؛ امکاناتی که سریع‌تر از رسانه‌های رسمی و مکتوب به مخاطبان اطلاعات را می‌دهند.

سرعت بدون دقت

شاید در انتخابات مجلس ۹۴ بود که اهمیت تلگرام مشهود شد؛ زمانی که کلیپ‌های کوتاه ۴۵ ثانیه‌ای تلگرام مورد توجه قرار می‌گرفت. در این مدت نیز این رسانه توانسته است کمک بسیاری به انتشار اخبار کند. البته با توجه به برگزاری هم‌زمان انتخابات شورای شهر، بسیاری از حاضران در انتخابات شوراهای نیز از این‌امکان استفاده می‌کنند. برخی شایعه‌ها نیز به‌عنوان آسیب مطرح است؛ مثلاً خریداری‌شدن و دادن اکهی به برخی کانال‌های معروف و دارای عضویت بیش از یک میلیون نفر از سوی نامزدهای ریاست‌جمهوری. همچنین در اتفاقی دیگر این کانال‌های تلگرامی بارها به‌عنوان فیک‌نیوزها مطرح هستند و اطلاعات غلطی را نیز منتشر می‌کنند که سبب شده امکان استفاده از آنها اندک شود. از دیگر آسیب‌های تلگرام برای روزنامه‌نگاری این است که در مدت کوتاهی بعد از انتشار اخبار می‌توان آن را در چندین‌وچند کانال دید که اکثراً بدون استفاده از منبع به انتشار آن اقدام کرده‌اند. از سوی دیگر دولت یازدهم تلاش بسیاری کرد تا این شبکه اجتماعی فیلتر نشود و آزادی اطلاعات وجود داشته باشد. از دیگر مثال‌های سرعت در این رسانه می‌توان به ماجرای منظره و اختلاف بین روحانی و قالیباف اشاره کرد که بعد از عدم امکان اختصاص وقت درباره اتهام - ایجاد چهار میلیون شغل- بلافاصله متن خبر در کانال‌ها بازنشر شد. هرچند امکان صوتی تلگرام خیلی سریع در ایران به دلایل مختلف فیلتر شد، اما یکی از رسانه‌های مؤثر در انتخابات تلگرام است.

زنده و عمومی

اینستاگرام فضای متفاوتی دارد. با تکیه بر عکس و تعداد زیاد فالوئر‌ها پیش می‌رود. فضا احساسی است و بیشتر در توصیف کل و منظره و خوراکی، اما ایده استفاده از لایو اینستاگرام توانست قدم جدیدی در زمینه انتخابات امسال باشد. به‌نوعی که بخش سخنرانی حسن روحانی در دانشگاه‌ها از اولین گام‌ها بود، اما به‌رحال امکان تبلیغات در این شبکه اجتماعی هنوز به صورت جدی مورد توجه قرار نگرفته است. درحالی‌که با یادآوری تعداد فالوئر‌ها می‌توان دریافت چقدر این رسانه می‌تواند تأثیرگذار باشد. ترانه علی‌دوستی حدود پنج میلیون فالوئر دارد و همین‌طور دیگر افراد مشهور. به‌خصوص که با توجه به فیلترینگ‌دون اینستاگرام و حضور چندجانبه نامزدهای ریاست‌جمهوری، امکان بیان نظرات و عقیده‌ها برای مجاب نظر رای‌دهندگان فراهم‌تر است.

رقابت رقم

درباره جایگاه رسانه‌های اجتماعی بسیاری از متخصصان نظر می‌دهند و از تأثیرگذاری آن می‌نویسند و تحلیل می‌کنند. مایکل مور و بسیاری از مخالفان روی کارآمدن ترامپ از رسانه‌های اجتماعی برای بیان عقایدشان استفاده می‌کردند. شاید یکی از اتفاقاتی که هنوز ترامپ به آن استناد می‌کند، پیش‌بینی غلط نظرسنجی‌هاست. به همین دلیل علاقه‌ای ندارد که در میهمانی رسانه‌ها شرکت کند و هم‌زمان به سخنرانی در مکانی دیگر و در بین طرفدارانش می‌پردازد. اما مشخص شده است با تحلیل توییت‌ها و نظرات رسانه‌های اجتماعی می‌شد هم نتیجه برگزیت و هم روی کارآمدن ترامپ پیش‌بینی شود.

یک مفهوم

رسانه ممنوع

هر چند به نظر می‌رسد فیلترینگ توییت‌ر سبب می‌شود نحوه استفاده از آن محدودتر باشد و کمتر به‌عنوان رسانه رسمی از آن استفاده شود؛ اما در رویکردی عجیب، این رسانه فیلترشده از سوی بزرگان نظام و همچنین برخی از وزرای دولت، افراد اصولگرا و... مورد توجه و استفاده قرار می‌گیرد و راهی برای برقراری ارتباط با مخاطبان است. طرفداران محمدباقر قالیباف در این شبکه اجتماعی حضور گسترده‌ای دارند؛ اما خود او شناسه کاربری ندارد. از سوی دیگر هم مصطفی میرسلیم و هم هاشمی طبا در این مدت بارها با توییت‌ها و جملات خود، اعتراض‌هایی را که داشته‌اند، مطرح کرده‌اند؛ هاشمی طبا درباره سوءمدیریت یکی از نامزدها که منجر به هفت تماشاگر فوتبال در ورزشگاه آزادی شد، نوشت. میرسلیم نیز با توییتی حضور خود را در این شبکه اجتماعی اعلام کرد. پیش از تأیید نهایی اسامی نامزدهای ریاست‌جمهوری، محمود احمدی‌نژاد نیز حساب کاربری خود را به انگلیسی راه‌اندازی کرده بود که اکنون بلااستفاده مانده است. از سوی دیگر، دکتر داوری، تئوریسین طرفداران احمدی‌نژاد نیز حضور فعالی در این رسانه دارد. جت‌الاسلام ابراهیم رئیسی و طرفدارانش با عنوان خادم‌الرضا نیز درباره برخی اتفاقات در توییت‌ر واکنش نشان می‌دهند؛ مثلاً درباره دیدار نماینده پوتین با جمهوری تاتارستان با ایشان؛ مجموعه‌ای از عکس‌ها و تبلیغات انتخاباتی ایشان نیز از این شبکه اجتماعی ممکن می‌شود. محسن رضایی که این دوره کاندیدا شده است، در این مدت بارها ایده‌های اقتصادی خود را مطرح کرده است. تعداد فالوئر‌های نامزدهای ریاست‌جمهوری این شبکه اجتماعی هر روز بیشتر می‌شوند.

هشتگ‌ها

درحال حاضر، برخی اتفاقاتی که در این شبکه اجتماعی رخ می‌دهد، به‌سرعت با واکنش رسانه‌های رسمی و تیم‌های تبلیغاتی نامزدها روبرو می‌شود. با وجود محدودیت کاراکتر در این رسانه، سرعت اطلاع‌رسانی در آن بالاست. کوچک‌ترین موضوعی از سوی کاربران رصد و نسبت به آن واکنش نشان داده می‌شود؛ در زمان منظره‌ها، بخش پیام‌های تبلیغاتی، برنامه‌های زنده و برنامه‌های پخش‌شده، به‌سرعت نظرات خود را مطرح می‌کنند و به بحث و تبادل نظر می‌پردازند. استفاده از هشتگ‌ها از سوی تیم رسانه‌ای نامزدها به‌شدت رایج است. اصلاح‌طلبان که نامزد مشخص آنها روحانی است و درعین‌حال حمایت از جهانبگویی رانیز مدنظر دارند، از چند هشتگ بیشتر استفاده می‌کنند؛ #تغییرات ملموس و تا ۱۴۰۰ را روحانی -جهانبگویی. وقتی مسائلی مطرح می‌شود که کاربران می‌خواهند نسبت به آن واکنش نشان دهند نیز منظر تیم رسانه‌ای نامزدی نمی‌شوند؛ مثلاً چند نمونه درباره محمدباقر قالیباف رخ داده است که نسبت به برخی تشابه ایده‌ها از سوی وی و افراد دیگر، با واکنش شدید مخاطبان روبرو شده و حتی در لحظاتی ترند هم شده است. برخی، ایده‌های ایشان را برگرفته از هیلاری کلینتون، روحانی و حتی مصر می‌دانند؛ مثلاً ایده - چهار درصد و ۹۶ درصد - را برگرفته از ایده جنبش وال‌استریت - یک درصد و ۹۹ درصد - می‌دانند. استفاده از مترجم هم‌زمان برای ناشنویان را برگرفته از روحانی و... می‌دانند.

نحوه استفاده

در این میان، مسائل دیگری نیز مطرح است؛ کاربران درباره استفاده از مطالبشان در شبکه‌های فارسی‌زبان خارج از کشور ناراحت و به‌شدت با این ماجرا مخالف هستند. آنان معتقدند نظرات خود را برای هم‌وطنان ایرانی و با برخی چارچوب‌های خاص کشور، مطرح می‌کنند و هنگامی که از رسانه‌ها و تلویزیون‌های خارج از کشور مطرح می‌شود، باعث برخی مشکلات می‌شود. هر چند توییت‌ر نیز قوانینی برای کپی‌رایت و حق استفاده از این توییت‌ها دارند که آن رسانه‌ها ناگزیرند از آن استفاده کنند. رسانه فیلترشده توییت‌ر در روزهای منتهی به انتخابات ۹۶، روزهای پرماجرایی را می‌گذراند و در برخی اتفاقات، نقش تأثیرگذاری داشته است. شاید یکی از ساده‌ترین و مردم‌دستی‌ترین آنها، توضیحی بود که مجری برنامه ناگزیر شد درباره استفاده از هدفون در هنگام منظره بدهد.

پیش‌نویس

ماده ۶۲ پیش‌نویس سازمان رسانه‌ای که لایحه آن در دولت در دست بررسی است، به موضوع هیئت‌های بدوی و تکلیف آنها در رسیدگی به پرونده‌ها می‌پردازد. در این ماده، هیئت بدوی مکلف شده به موارد زیر رسیدگی کند:

الف - شکایت شاکی؛

ب - اعلام تخلف از مراجع قضائی - اداری؛

ج - اعلام تخلف از طرف هیئت‌مدیره، شورای‌عالی و رئیس کل؛
د - شکایت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛

ه - تخلفات مشهودی که به نظر اعضاء هیئت رسیده است.

ماده ۶۳ این پیش‌نویس نیز می‌گوید که در صورت اعتراض هر یک از طرفین شکایت به رای هیئت بدوی، پرونده جهت رسیدگی مجدد به هیئت تجدیدنظر استان ارجاع می‌شود.

ماده ۶۴ - هر یک از هیئت‌های بدوی استان علاوه بر این‌که مسؤولیت رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه‌ای روزنامه‌نگاران را به‌عهده دارند، مراجعی صلاحیت‌دار در اعلام نظر کارشناسی و تخصصی به مراجع ذی‌صلاح قضائی نیز هستند.

ماده ۶۵ - هر یک از هیئت‌های بدوی می‌توانند در امر رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه‌ای موضوع این قانون نظرات کارشناسی کمیسیون‌های تخصصی - مشورتی سازمان استان مربوطه را درخواست کنند. کمیسیون‌های مذکور موظفند حداکثر ظرف مدت پانزده روز نظرات کارشناسی خود را در اختیار هیئت‌های بدوی قرار دهند.

ماده ۶۶ - به منظور رسیدگی مجدد به پرونده‌هایی که پس از صدور رای هیئت‌های بدوی مورد اعتراض هر یک از طرفین قرار گیرد، هیتی به نام هیئت تجدیدنظر استان با ترکیب زیر در محل سازمان استان در مرکز استان تشکیل می‌گردد:

الف - یک نفر از قضات دادگاه‌های تجدیدنظر استان و آشنا به حقوق رسانه با معرفی رئیس کل دادگستری استان؛
ب - یک روزنامه‌نگار به انتخاب مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان؛
ج - دو عضو هیئت‌مدیره سازمان استان به انتخاب این هیئت؛
د - یک روزنامه‌نگار به انتخاب مجمع نمایندگان استان در مجلس شورای اسلامی.
تبصره ۱: افراد موضوع این ماده در نخستین جلسه، یک نفر را از میان خود به‌عنوان رئیس هیئت انتخاب می‌کنند.
تبصره ۲: اعضای روزنامه‌نگار این هیئت می‌بایست حداقل پنج سال سابقه فعالیت در حرفه روزنامه‌نگاری داشته باشند.
تبصره ۳: اعضای این هیئت توسط رئیس سازمان استان معرفی و حکم آنان توسط رئیس کل صادر خواهد شد و تغییر یا عزل آنان قبل از انقضای مدت چهار سال با مراجع معرفی‌کننده خواهد بود.

سعید برآبادی؛ هم‌زمان با برگزاری اولین منظره انتخاباتی و درست در شلوغی روزهای پرخبر منتهی به انتخابات ۲۹ اردیبهشت، خبری کوتاه روی خروجی بعضی از خبرگزاری‌ها قرار گرفت که بر اساس آن، در یکی از آخرین جلسات هیئت وزیران، مواردی از لایحه «مطبوعات و خبرگزاری‌ها» به تصویب رسیده است. ممکن است این خبر برای بسیاری از مطبوعاتی‌ها، خبری نگران‌کننده باشد، چراکه می‌داند دولت چندماهی است با جدیت در پی تصویب دو لایحه اثرگذار روی حوزه رسانه و مطبوعات افتاده؛ لوایچی که به دلایل مختلف، اهالی این صنف بدون چرکه‌می می‌دانند دولت چندماهی است با جدیت در پی تصویب دو لایحه اثرگذار روی حوزه رسانه و مطبوعات افتاده؛ لوایچی که به دلایل مختلف، اهالی این صنف بدون صنف، چندان رضایتی از مفاد آن ندارند. اینهاهمه در حالی است که این عدم رضایت با بی‌اطلاعی همگانی هم‌مواجه است و آنچه فعالان رسانه‌ای به صورت پرارکند، غیروسمی و درگوشی از این دو لایحه شنیده‌اند، نه به تأیید مقامی رسیده و نه تکذیب شده است. معاونت مطبوعاتی وزارت ارشاد با چراغ خاموش در حال تصویب این دو لایحه است و روزنامه‌نگاران چشم‌به‌راه آغاز به کار صنف خود که فعلاً در استان تهران مستقر شده و نگران از این واقعیت که ممکن است تصویب نهایی یکی از این دو لایحه که به لایحه نظام صنفی رسانه معروف شده، منجر به تعطیلی انجمن صنفی روزنامه‌نگاران شود. به‌همین‌خاطر سعی کردیم از «کامبیز نوروزی»، حقوق‌دان و کارشناس رسانه که احتمال می‌دادیم از مفاد این لوایح مطلع باشد و در برخی از جلسات مشورتی تصویب آنها شرکت کرده باشد، اطلاعات تازه‌ای دراین‌خصوص به دست آوریم. البته که حالا می‌شود با خواندن این مصاحبه در جریان جزئیات حقوقی این دو لایحه و تفاوت‌ها و چالش‌های آن قرار گرفت، اما آنچه که شاید پس از مطالعه این گفت‌وگو، همچنان بر نگرانی مطبوعاتی‌ها بیفزاید، واقعیتِ احمدی‌نژادی‌بودن ریشه یکی از این‌دو لایحه است که قطعلاً به‌نفع روزنامه‌نگاران نیست؛ همان‌طور که منش رئیس دولت‌های نهم و دهم، هیچ‌گاه به‌نفع روزنامه‌نگاران نبود.

انگار بخشی از دو لایحه که هر دو درباره مطبوعات و رسانه‌ها هستند به‌تازگی به تصویب هیئت دولت رسیده است. فکر نمی‌کنید که این دو لایحه با نظر و اطلاع روزنامه‌نگاران باید نوشته می‌شد؟

در پاسخ به سؤال اول باید بگویم که نمی‌شود یکی از این لوایح را زیرمجموعه دیگری دانست. در طول دو سال گذشته، پیش‌نویس دو لایحه با عنوان‌های پیش‌نویس لایحه انتشار رسانه و پیش‌نویس لایحه نظام صنفی رسانه از سوی معاونت مطبوعاتی مطرح شده است. پیش‌نویس لایحه نخست قرار است جانشین قانون مطبوعات شود اما در مورد پیش‌نویس لایحه دو ظاهر امر این است که قرار است این لایحه برای ایجاد یک سازمان روزنامه‌نگاری به کار گرفته شود بنابراین هیچ نسبتی بین این دو لایحه وجود ندارد.

اما هر دو درباره مطبوعات هستند؟

چنین چیزی از نظر تکنیک قانون‌نویسی درست نیست. یکی از این پیش‌نویس‌ها درباره نحوه ایجاد یک تشکل صنفی سخن می‌گوید و دیگری در مورد قانون انتشار رسانه‌ها و طبعاً دو موضوع جداگانه را نمی‌شود در قانونی واحد تصویب کرد. این دو موضوع نیازمند متون جداگانه‌ای هستند ضمن اینکه معتقدم اصولاً تشکل صنفی روزنامه‌نگاری در ایران احتیاج به قانون‌گذاری ندارد. وقتی که تشکلی که موجب قانون تشکیل می‌شود، تحت سیطره دولت و حاکمیت قرار گرفته و دیگر یک تشکل صنفی مستقل نیست.

اخیرا هیئت وزیران در بخشی از جلسات خود مسواری از لایحه‌ای با عنوان لایحه مطبوعات و خبرگزاری‌ها را به تصویب رسانده است. فکر می‌کنید چرا در ایام انتخابات و این‌قدر بی‌سروصدا بخش‌هایی از آن به تصویب می‌رسد؟

بنده نیز در این مورد سؤال دارم که چرا چنین مسئله مهمی در چنین زمانی در حال مطرح‌شدن است. با این همه خبرهایی که من دارم این است که لایحه انتشار رسانه